

Hakk'a yürümüş ocak zade dedelerin ziyaretleri toplanmıştır. Dokuzuncu cilt **Ocaklı Dede Mezarları** adını taşımaktadır.

Bir Alevi inanç-dede ocağı merkezli olarak gerçekleştirilen **Güvenç Abdal Ocaklıları** adlı kitap çalışması, Alevilik olgusuna farklı ve orijinal bir metodolojik yaklaşımla bakan en ayrıntılı ilk bilimsel çalışma olma özelliğine sahiptir. Benzeri çalışmaların farklı ocak ve sürekliler üzerine yürütülmesinde bir örneklem özelliği gösteren çalışma, Türkiye'de sosyal bilimler alanında son dönemde ortaya konulmuş en önemli çalışmalardan biridir.

Ayrıca, resmi devlet dilinin Farsça olduğu bir dönemde, bu dili çok iyi bilmelerine karşın kendi halkının konuştuğu ana dili Türkçeyi bilinçli olarak tercih ederek, ocakta dervişlere verdikleri Türkçe eğitimle ve ocaktan yetişenlerin ürettikleri Türkçe, hece vezniyle yazılan eserlerle, Türk dilinin ve kültürünün yaygınlaştırılması ve geliştirilmesine de bu ocakların doğrudan katkılarının ortaya konulması açısından da son derece önemli bir çalışmadır. Bu konu ayrıca akademisyenler tarafından bilimsel olarak araştırılması ve ortaya konulması gereken son derece önemli bir proje konusudur. 13. yüzyılda, Hacı Bektaş Veli'nin önderliğinde, onun halifeleriyle Anadolu ve Balkanlarda yakılmış bu aydınlanma meşalesi, bu Türk dili ve Türk kültürünün elçileri, üzerinde yoğunlukla durulması gereken çok önemli değerlerimizdir. Zira bu dönemde Türkçe, yine bu ocaklardan birinde yetişen ve feyz alan,

Türkçemizin "süt dişi" Yunus Emre tarafından ilk kez bir edebiyat dili haline getirilmiştir. Bir milleti ayakta tutmanın en önemli sacayaklarından biri olan anadili ve ana kültürü yaşatmanın ve geliştirmenin çok özgün temsilcileri olan bu erenleri ve onların öğretisini ve ürünlerini araştırmak, alanda çalışan akademisyenlerin boynunun borcudur. Bu nedenle disiplinlerarası çalışmaların artık kaçınılmaz hale geldiği günümüzde, çok geç de olsa, sosyologların, filologların, teologların, sosyal antropologların, etnologların, sanat tarihçilerin, arkeologların, halkbilimcilerin ve felsefecilerin bir araya gelerek, multidisipliner bir çalışma örneği oluşturmaları, dilimizin ve kültürümüzün zenginliğinin ortaya konulması, yaşatılması ve yaygınlaştırılması ve gelecek kuşaklara bir kültürel miras olarak aktarılması açısından da son derece önemlidir. Dr. Coşkun Kökel tarafından yapılan bu çalışma, bu yönüyle somut ve somut olmayan kültürel mirasa yapılmış son derece özgün bir katkıdır. Üniversitelerde buna benzer akademik çalışmaların çoğalması en büyük temennimizdir.

GİZEM DOLU YAŞAMLAR: ÇİNLİ AMERİKALI EDEBİYATI VE AMY TAN

Prof. Dr. N. Belgin Elbir*

Hacettepe Üniversitesi Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyelerinden Meldan Tanrısal'ın bilimsel uzmanlığının sağladığı birikimle kaleme aldığı *Gizem Dolu Yaşamlar: Çinli Amerikalı Edebiyatı ve Amy Tan* başlıklı kitabı, ülkemizde üzerinde çok sayıda çalışma bulunmayan bir konuda ayrıntılı ve kapsamlı bir inceleme sunuyor. Tanrısal kitabının Giriş bölümünün en başında çalışmasının çıkış noktasını ortaya koyuyor: “Amerikan Kültürü ve Edebiyatı denince ‘Amerikalıların ne kültürü, ne edebiyatı var ki?’ denilmesi adet haline gelmiştir. Oysa Amerika Birleşik Devletlerinde toplumu oluşturan bireyler farklı kökenlere sahip olduğu için değişik kültürleri, tarihleri, edebiyatları ile karmaşık bir bütün meydana getirmektedirler.” (11) Bu noktadan yola

çıkarak Tanrısal, kitabında Amerikan toplumunu meydana getiren farklı kökenlere sahip bireylerden Çinli Amerikalı yazarların, kurmaca eserleri yoluyla Amerikan kültürüne ve edebiyatına yaptıkları katkıyı anlatıyor, irdeliyor.

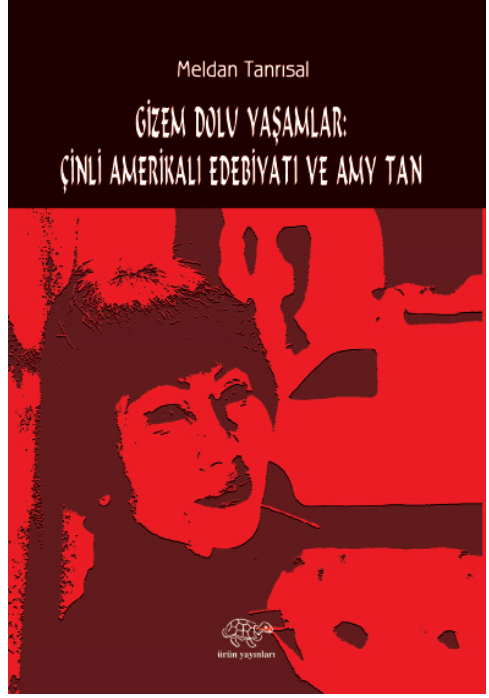
Gizem Dolu Yaşamlar: Çinli Amerikalı Edebiyatı ve Amy Tan Giriş, dört ana bölüm, sonuç ve kaynakça'dan oluşmakta. “Amerika'daki Çinlilerin Kısa Tarihçesi” başlıklı birinci bölüm, Amerika'daki Çinlilerin tarihçesini sunuyor, yazarın Giriş bölümündeki “Nasıl İstanbul'un taşı toprağı oraya zor şartlarda göç edenler için altın değilse, Amerika'ya gelen Çinli göçmenler de aynı şekilde “Altın Dağ” diye adlandırdıkları Amerika'da umduklarını bulamazlar, çok sıkıntı çekerler”(13) saptamasına açıklık getiriyor. “Amerikan Edebi-

*Atılım Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Öğretim Üyesi

yatında Asyalı Amerikan Edebiyatı ve Çinli Amerikalı Edebiyatına Genel Bir Bakış” başlıklı ikinci bölüm, Asyalı Amerikalı edebiyatı hakkında kısaca bilgi verdikten sonra Çinli Amerikalı edebiyatı üzerinde yoğunlaşıyor. Tanrısal bu bölümde, kitabın Sonuç bölümünde vurguladığı, “Başta Çin düşmanlığı içeren propagandaya karşı kendi topluluklarını savunmak amacıyla ortaya çıkan Çinli Amerikalı edebiyatı zamanla Çinli Amerikalıların değişen gerçeğini, karmaşıklığı ve çeşitliliği ile inceleyen bir edebiyat haline gelmiştir” (242-43) görüşü doğrultusunda, Çinli Amerikalı edebiyatını dört alt başlık altında inceliyor: “Erken Dönem”, “Kültürlü Çinliler”, “Amerika Doğumlu Çinliler” ve son olarak “Çağdaş Çinli Yazarlar”. İnceleme, birinci kuşak göçmen yazarların Amerika’ya ayak bastıklarında aldıkları adada yazdıkları şiirlerle başlıyor, bu göçmenlerin sıkıntılarını şiirleri yoluyla nasıl dile getirdikleri anlatılıyor. “Kültürlü” Çinliler başlığı altında ise, eğitim yapmak amacıyla gelen Çinlilerin, Amerikalı okurları Çin Kültürü ile tanışmak amacıyla yazdıkları belirtiliyor ve bu yazarların sıklıkla işledikleri konunun, Çin

uygarlığının savunulması olduğu örneklerle açıklanıyor. Amerika doğumlu Çinli yazarları incelerken Tanrısal, birinci kuşak göçmen yazarların anayurtları ile bağlarını koparmalarına karşın, ikinci kuşak, diğer bir deyişle Amerika’da doğmuş Çinli Amerikalı yazarların yeni yurtlarını tek yurtları olarak kabul ettiklerini söylüyor, bu yazarların eserlerinde başlıca temaların “ortak kültürün parçası olmak, çoğunluğu oluşturan topluma girebilmek ve Amerikan yaşamında yer bulabilme çabası” (74) olduğunu belirtiyor. Tanrısal, “Çağdaş Çinli Yazarlar”ın en önemlileri arasında saydığı Frank Chin, Maxine Hong Kingston ve Amy Tan gibi yazarların eserlerini toplu olarak ele alırken, yazarların kendi aralarındaki tartışmalara da değiniyor. Örneğin, Frank Chin’in kadın yazarları Çinliler hakkındaki önyargıları güçlendirmekle suçladığını anlatıyor (95), böylece edebiyatın önemli bir işlevine dikkat çekiyor. Çinli Amerikalı edebiyatını geçmişten günümüze getiren bu bölümle, çağdaş Amerikalı Çinli yazarlardan Amy Tan’ın kendisinden önceki ve çağdaş yazarlarla benzer ve onlardan ayrılan yönleriyle birlikte

değerlendirileceği tarihsel bir çerçe-
ve oluşturulmuş oluyor. “Amy Tan’ın
Yaşamı” başlıklı bölüm ise Tan’ın
romanlarındaki öz yaşam öyküsel
unsurların daha iyi anlaşılabilmesi
yolunda ipuçları sağlıyor. Çalışma-
nın dördüncü ve en geniş bölümünde,
Amy Tan’ın 1989 yılında yayımlan-
mış ve *Talih Kuşu* başlığıyla Türkçe-
ye çevrilmiş olan *The Joy Luck Club*
romanı, önceki bölümlerde sunulan
bilgi ve tartışma bağlamında eleştirel
bir bakış açısıyla inceleniyor. Tanırsal
bu bölümde, Çin asıllı Amerikalı dört
annenin 1949 öncesi Çin’de geçen
“gizemli” yaşamları ile Amerika’da
doğmuş, Çin kültürüne büyük ölçüde
yabancı kızlarının Kaliforniya’daki
yaşamlarının toplam on altı öyküyle
anlatıldığı, bu öykülerin anneler ile
kızlarının deneyimlerini paylaşmaları
sonucunda, monolog olmaktan çıkıp
bir bütün olarak kaynaşan anlamlı
diyaloglara dönüştüğü (132) romanı
adeta mercek altına alıyor. Romanı,
Asyalı Amerikalı edebiyatı, kadın
edebiyatı, göçmen edebiyatı, ana-kız
edebiyatı ve Amerikan edebiyatı ola-
rak değerlendiriyor, yalnızca “etnik
edebiyat” olarak sınıflandırılmasının
doğru olmayacağını altını çiziyor.

Meldan Tanırsal’ın *Gizem Dolu Yaşamlar: Çinli Amerikalı Edebiyatı ve Amy Tan*’ı, yabancı edebiyatlara ilgi duyan tüm okurlara seslenen, aynı zamanda Amerikan Kültürü ve Edebiyatı alanındaki araştırmalar ve incelemeler için yol gösterici nitelikte, yetkin ve özenli bir çalışma, alanında önemli ve değerli bir katkı.

Gizem Dolu Yaşamlar: Çinli Amerikalı Edebiyatı ve Amy Tan/
Meldan Tanırsal/ürün yayıncılık/255
S.